

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kondelin, H. (2023). Kätilökoulutus muutosten edessä. *Kätilölehti*, 6, s. 12-17.

This is an electronic reprint of the original article.
This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Kondelin, H. (2023). Kätilökoulutus muutosten edessä. *Kätilölehti*, 6, pp. 12-17.

© Suomen kätilöliitto

A woman with long brown hair tied in a ponytail, wearing a blue short-sleeved uniform, is shown in profile from the back, looking down at a patient. The background features blue curtains and a white box with the word 'NEER' visible.

KÄTILÖ- KOULUTUS

muutosten edessä

Nykyinen kätilökoulutus ei rakenteeltaan täytä EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaatimuksia. SOTEKO-hankkeessa esitetyn koulutusrakenteen mukaan tulevaisuudessa kätilökoulutukseen voivat hakea vain sairaanhoitajatutkinnon suorittaneet.

TEKSTI **HELI KONDELIN**
KUVAT **RIIKKA HELAKISA**

Nykyyinen kättilökoulutus 4,5 vuotta kestävä kaksoistutkintona ei rakenteeltaan täytä täysin mitään EU:n ammattipätevyysdirektiiveissä määritellyistä kolmesta vaihtoehdoisesta tavasta järjestää kättilöiden koulutus. Direktiivissä mainittu kolmevuotinen tutkinto ei tuota mahdollisuutta sairaanhoitajan ammattipätevyyteen, ja kahdessa sairaanhoitajatutkintoon pohjautuvassa kättilökoulutuksessa edellytyksenä on, että opiskelijalla tulee olla ennen kättilökoulutusta sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, mikä Suomessa tarkoittaa sairaanhoitajan tutkintotodistusta.

Aikaisemmin opetus- ja kulttuuriministeriön tulkinnan mukaan koulutuksen on katsottu täyttävän direktiivin vaatimukset. Koulutuksen sisältöjen puolesta näin on ollutkin, mutta nyt meneillään olevan sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hankkeen (SOTEKO) yhteydessä on tavoitteena muuttaa myös kättilökoulutuksen rakenne direktiivien mukaiseksi.

Kättilökoulutuksen rakenneuudistus osana SOTEKO-hanketta

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö käynnistivät vuonna 2021 yhdessä SOTEKO-hankkeen, jonka tehtävänä on sosiaali- ja terveysalan alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen ja niitä täydentävän korkeakoulutuksen kehittäminen. Yhtenä kehittämiskohteena olivat terveysalan kaksoistutkinnot, joihin sisältyy yleissairaanhoidon koulutus (laajuus 180 op, kesto 3 vuotta) ja koulutuksesta myönnetään sekä ensihoitajan/kättilön/terveydenhoitajan että sairaanhoitajan tutkinto. Näiden tutkintojen koulutusrakenteen kehittämiseksi hankkeessa perustettiin oma alatyöryhmänsä. Päähuomio kaksoistutkintojen kehittämisessä kohdistui kättilökoulutukseen, koska kättilökoulutus on näistä ainut, jolle on ammattipätevyysdirektiivin asettamia vaatimuksia. Ensihoitaja- ja

Euroopan unionin ammattipätevyysdirektiivien 2005/36/EY ja 2013/55/EU artiklan 41 mukaan kättilökoulutuksen tulee olla järjestetty jonkin alla olevan vaihtoehdon mukaisesti:

- a) täysipäiväinen kättilön koulutus on kestänyt vähintään kolme vuotta, joka voidaan lisäksi ilmoittaa vastaavina ECTS-pisteinä, koulutukseen on sisällynyt vähintään 4 600 tuntia teoreettista ja käytännön opetusta ja vähintään kolmasosa vähimmäiskestosta on ollut klinistä opetusta
- b) täysipäiväinen kättilön koulutus on kestänyt vähintään kaksi vuotta ja vähintään 3 600 tuntia, joka voidaan lisäksi ilmoittaa vastaavina ECTS-pisteinä, ja sen edellytyksenä on liitteessä V olevassa 5.2.2 kohdassa tarkoitettu yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja
- c) täysipäiväinen kättilön koulutus on kestänyt vähintään 18 kuukautta ja vähintään 3 000 tuntia, joka voidaan lisäksi ilmoittaa vastaavina ECTS-pisteinä, sen edellytyksenä on liitteessä V olevassa 5.2.2 kohdassa tarkoitettu yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja ja sen jälkeen on vuoden ajan harjoitettu ammattiin liittyviä tehtäviä, mistä on annettu todistus 2 kohdan mukaisesti.

**Kättilökoulutuksen
kokonaiskesto pitenisi
kaikissa käsitellyissä
vaihtoehdoissa.**

terveydenhoitajakoulutusta säätelevät ainoastaan direktiivien yleissairaanhoitajuutta koskevat kirjaukset.

Kaksoistutkinto-alatyöryhmän selvitys ja ehdotus kättilökoulutuksen järjestämisestä on esitetty hankkeen loppuraportissa, joka julkaistiin maaliskuussa 2023.

Raportin mukaan jatkossakin on työelämän vaatimusten perusteella tärkeää, että kättilöillä on myös sairaanhoitajan osaaminen sekä ammatinharjoittamisoikeus ja näin ollen sairaanhoitajan tutkinto. Tämän vuoksi direktiivissä mainittua kolmevuotista suoraa kättilökoulutusta raportissa ei katsottu mahdolliseksi. Selvityksessä keskityttiinkin direktiivissä mainittuihin koulutusmallihin, joissa kättilökoulutus on sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen suoritettava kättilökoulutus. Rakennevaihtoehdona oli joko 18 kuukautta/3000 tuntia kestävä kättilökoulutus ja tutkinnon jälkeen toimiminen vuoden ajan kättilön tehtävissä tai kaksivuotinen/3600 tunnin laajuinen kättilökoulutus. Vaihtoehdona näissä arvioitiin kättilökoulutuksen järjestämistä ammattikorkeakoulutuksena alempana (AMK) tai ylempänä (YAMK) AMK-tutkintona tai yliopistossa järjestettävänä koulutuksena.

Ehdotus kättilökoulutuksen järjestämisestä

Hankkeen loppuraportissa esitetään, että kättilöiden koulutus toteutetaan jatkossa erikseen säänneltyinä kättilökoulutuksena, johon pääsyn edellytyksenä on sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja. Tämä tarkoittaisi, että kättilökoulutukseen voisivat jatkossa hakea ainoastaan 3,5-vuotisen sairaanhoitajatutkinnon suorittaneet. Kättilökoulutuksen laajuus olisi 18 kuukautta ja 3000 tuntia (koulutuksen laajuutta ei esitetä opintopisteinä). Koulutuksen suorittaneille myönnetään kättilön tutkintonimike, jonka perusteella henkilö voi saada Valviran myöntämän ammatinharjoittamisoikeuden Suomessa. Tutkinto ei vielä tuota EU-direktiivin mukaista pätevyyttä toimia kättilönä muualla EU/ETA-alueella (niin kutsut-

Raportin ehdotuksen mukaan EU-direktiivin mukaisen kätilön pätevyyden saavuttaminen veisi jatkossa työkokemusvaatimus mukaan lukien yhteensä 6 vuotta.

tu automaattisen tunnustamisen periaate), vaan pätevyyden saavuttaminen edellyttää tutkinnon jälkeistä vuoden työkokemusta kätilön ammattiin liittyvissä tehtävissä. Tämän jälkeen Valvira voisi antaa todistuksen kätilön pätevyydestä EU/ETA-alueella. Raportissa ehdotetaan, että ko. pätevyys haettaisi vasta siinä vaiheessa, kun suunnitellaan työtä ulkomailla.

Kaksoistutkintotyöryhmä ei esitä kätilökoulutuksen järjestämistä ylempänä AMK-tutkintona tai yliopistokoulutuksena. Työryhmä ei pidä tarkoituksenmukaisena, että YAMK-tutkintoina suoritetaan perustutkinnon kaltaisia koulutuksia. Perusteluna ovat myös koulutuksen kestoon liittyvät haasteet. Kestoa pidentää YAMK-tutkinnon työkokemusvaatimus, josta työryhmän mukaan ei ole tarkoituksenmukaista luopua. Yliopistokoulutukseen liittyvät työryhmän mukaan samat koulutuksien laajuuteen ja opintopistemitoitukseen liittyvät haasteet kuin ylempään korkeakoulututkintoon perustuvan mallin arvioinnissa on aiemmin kuvattu. Koulutusmalli muuttaisi radikaalisti ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tehtäviä.

Kätilökoulutuksen kokonaiskesto pitenee

Kätilökoulutuksen kokonaiskesto piteneisi kaikissa käsitellyissä vaihtoehdoissa. Ennen kätilökoulutusta on suoritettava ensin 3,5 vuotta kestävä sairaanhoi-

Koulutuksen

pidentyminen

koulutustason

säilyessä ennallaan

ei edistä koulutetun

urakehityksen mukaista

ansiokehitystä.

tajan tutkinto (210 op). Loppuraportin ehdotuksen mukaan sen jälkeen suoritettaisiin kätilökoulutus, joka on laajuudeltaan 18 kuukautta ja 3000 tuntia. Raportin mukaan Suomessa ammattioi-

keuden edellyttämän koulutuksen kesto näin olisi 5 vuotta ja direktiivin mukaisen pätevyyden saavuttaminen vuoden työkokemus mukaan lukien yhteensä 6 vuotta.

Haasteellista on direktiivin edellyttämän tuntimäärän suorittaminen. Nykyisellään lukuvuodessa suoritetaan 60 op:n laajuiset opinnot, jotka vastaavat 1620 tuntia (opintopiste vastaa 27 tuntia opiskelijan työtä). Tämän mukaan koulutuksen todelliseksi kestoksi tulisi noin kaksi vuotta, ellei opiskelijalta edellytetä opiskelua ympäri vuoden joulutaukoa lukuun ottamatta. Toistaiseksi kesälukukausi on ollut opiskelijoille vapaaehtoinen vaihtoehto. Tämän laskelman mukaan ammattipätevyyden saavuttaminen Suomeen voisi kestää 5,5 vuotta ja EU:n ammattipätevyysdirektiivin mukaiseksi 6,5 vuotta.

Haasteet esitetystä rakennatarkoituksessa

Koulutuksen kesto nostaa esiin toisenkin epäkohdan. Esitetyn mallin mukaan kätilöksi opiskelu olisi kokonaiskestoltaan nykyisten maisteriohjelmien laajuinen ilman koulutustason nousua.

SOTEKO-hanke, kättilökoulutus ja Kättilöliitto

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti keväällä 2021 sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen -hankkeen (SOTEKO). Tehyn ja yhteistyöjärjestöjen koulutuspoliittisessa työryhmässä (KOPO) ja ammattikorkeakoulujen terveysalan verkostossa, joissa Kättilöliitto on myös mukana, hanketta seurattiin säännöllisesti. Näissä foorumeissa hanketyöryhmän puheenjohtaja, opetusneuvos **Sanna Hirsivaara** ja sosiaali- ja terveysministeriön neuvotteleva virkamies **Päivi Nygren** esittelivät hankkeen etenemistä. Hankkeen työryhmässä ei ollut Kättilöliiton edustajaa, joten toimme esiin hanketyöryhmälle ja kaksoistutkintojen alatyöryhmälle kättilöiden kannalta tärkeitä näkökulmia koulutukseen ja sen kehittämiseen liittyen. Hanketyöryhmän kokouksissa edustajana oli Tehyn tutkimuspäällikkö **Juha Kurtti**. Yhteistyötä tehtiin myös kättilöopettajien verkoston kanssa.

Hankkeen väliraportin toimenpide-ehdotuksiin liittyen Kättilöliitto otti kantaa yhteistyössä Tehyn, Suomen Ensihoitoalan liiton ja Suomen Sairaanhoitajat ry:n kanssa marraskuussa 2022. Kannanotto löytyy kokonaisuudessaan Kättilöliiton kotisivuilta.

Toimme esiin, että kättilökoulutusta tulee kehittää ylemmälle korkeakoulutasolle, koska kättilöiden osaaminen, tehtävät ja vastuut ovat laajoja ja ovat edistyneen asiantuntijan tasolla. Näin ollen esitimme kättilökoulutuksen malliksi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa, jonka laajuus olisi 120 opintopistettä. Painotimme, että kättilökoulutuksen tulee olla tutkintoon johtavaa koulutusta. Lisäksi korostimme kättilö-tutkintonimikkeen tärkeyttä ammatin tunnettuuden, työmarkkina-aseman, ammatti-identiteetin ja liikkuvuuden vuoksi.

Hankkeen loppuraportti julkaistiin maaliskuussa 2023 ja lausuntakierrokselle se tuli kesäkuussa. Väliraporttiin verrattuna merkittävää muutosta kättilökoulutukseen liittyvissä toimenpide-ehdotuksissa ei ollut. Kättilöliitto antoi lausuntonsa mukailleen aiempaa kannanottoa sekä allekirjoitti lausunnon myös yhteistyössä Tehyn kanssa. Molemmat lausunnot löytyvät lausuntopalvelu.fi -sivuilta.

PÄIVI OINONEN
puheenjohtaja
Suomen Kättilöliitto

← Kättilöliiton, Tehyn, Suomen Ensihoitoalan liiton ja Suomen Sairaanhoitajat ry:n kannanotto toimenpide-ehdotuksiin

← SOTEKO-hankkeen lausunnot Lausuntopalvelussa

Tällä saattaa olla merkitystä koulutuksen vetovoiman kannalta. Koulutuksen pidentyminen koulutustason säilyessä ennallaan ei edistä koulutetun urakehityksen mukaista ansiokehitystä. Tällä hetkellä Norjassa, Ruotsissa ja Islannissa kättilökoulutus on jo YAMK-koulutus.

Kättilökoulutuksen järjestämistä on käsitelty aikaisemmin vuonna 2015 **Päivi Karttusen** ja **Marjukka Vallimies-Patomäen** raportissa "Kättilökoulutukselle uusi suunta: Selvitys rakennevaihtoehtoista". Raportissa esitettiin kättilökoulutuksen järjestämistä ylempänä korkeakoulututkintona. Koulutus-pituudeksi esitettiin sairaanhoitajatut-

Valtakunnallisen

kättilöopettajien

verkoston kättilötyön

lehtoreista valtaosa

kannattaa kättilö-

koulutuksen

järjestämistä

YAMK-tutkintona.

kinnon (3,5 vuotta) jälkeen suoritettava 2-vuotinen YAMK-tutkinto, edeltävä työkokemusvaade olisi korkeintaan vuosi tai se poistuisi kokonaan.

Positiivista nyt esitetyssä ratkaisussa on, että koulutus jatkossakin tuottaa kättilön tutkinnon eikä järjestetä vain täydennys/erikoistumiskoulutuksena.

Suomessa toimivat kättilötyön lehtorit kiinnittivät huomiota siihen, että esityksen mukainen kättilökoulutus asettaa kättilöopiskelijat eriarvoiseen asemaan suhteessa suomalaisiin ja pohjoismaisiin ammattipätevyysdirektiivin säätelimiin eri alojen tutkintoihin. Kättilöopiskelija ei saavuta EU:n ammattipätevyysdirektiivien 2005/36/

EY ja 2013/55/EU mukaista pätevyyttä koulutuksen aikana. Tämä voi olla mahdollinen este tulevaisuudessa yhteiselle kansainväliselle tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminnalle ja opiskelijavaihdolle muiden EU-maiden oppilaitosten kanssa, joissa kätilökoulutus tuottaa ammattipätevyysdirektiivin mukaisen pätevyyden.

Esitetyn koulutuksen laajuuden määrittäminen tunteina eikä opintopisteinä voi vaikeuttaa kätilötutkintojen kansallista ja kansainvälistä vertailtavuutta ja yhteistyötä.

Mitä seuraavaksi?

Hankkeen loppuraportti julkaistiin maaliskuussa 2023. Sen jälkeen järjestettiin lausuntokierros, joka päättyi kesä-

kuussa 2023. Monessa lausunnossa ehdotettiin kätilökoulutuksen osalta, että hakija voisi nykyisen mallin mukaan hakea opinto-oikeutta yhtä aikaa sekä sairaanhoitaja- että kätilötutkintoon eikä kätilötutkintoon vasta sairaanhoitajatutkinnon suoritettuaan. Tehy ry, Kätilöliitto ja Oulun AMK esittävät lausunnoissaan kätilökoulutuksen järjestämistä YAMK-tutkintona. Ammattikorkeakouluista Savonia ja Jyväskylän AMK tukivat loppuraportin esitystä, muut eivät ottaneet kantaa tai jättäneet lausuntoaan. Suomen valtakunnallisen kätilöopettajien verkoston kätilötyön lehtoreista valtaosa kannattaa kätilökoulutuksen järjestämistä YAMK-tutkintona. Perusteluna on mm. kätilön ammatin vaativuus ja professionaalinen

luonne sekä koulutustason nousu asiantuntijuuden lisääntyessä laajuudeltaan maisteritutkintoa vastaavissa opinnoissa.

Tämän jälkeen aikataulu on avoin. Ministeriöt jatkavat työtään lausuntokierroksen jälkeen ja lopullisen päätöksen koulutuksen järjestämisestä tekee hallitus. Toistaiseksi kätilötutkinto säilyy ennallaan ja haku koulutukseen on yhteishaussa mukana toisen asteen tutkinnon suorittaneille. Kuinka kauan – sitä ei vielä tiedä kukaan. ●

Artikkelin lähteet löytyvät Kätilölehden verkkosivuilta suomenkatiloliitto.fi/katilolehdet/numero-6-2023

HELI KONDELIN *ThM, kätilö, toimii kätilötutkinnon lehtorina ja tutkintovastaavana Metropolia Ammattikorkeakoulussa*

Monissa raportista annetuissa lausunnoissa ehdotettiin, että jatkossakin olisi mahdollista hakea samanaikaisesti opinto-oikeutta sairaanhoitaja- ja kätilötutkintoon.